NÁZEV ŠKOLY:	Masarykova základní škola a mateřská škola Melč, okres Opava, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.4.00/21.2623
AUTOR:	Mgr. Lucie Čechovičová
NÁZEV:	VY_32_Inovace_Český_jazyk_2
ČÍSLO DUM:	1
TÉMA:	Významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními
ROČNÍK:	8.
OBDOBÍ REALIZACE:	4/2012

Masarykova základní škola
a mateřská škola Melč, okres Opava,
příspěvková organizace

evropský sociální fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními

ANOTACE

- Prezentace slouží jako podpora k výkladu nového učiva o významových poměrech mezi souřadně spojenými větami hlavními. Je zde vysvětlena teorie souvětí souřadného, dále jsou zobrazeny jednotlivé druhy poměrů spolu s typickými spojkami, symbolickým označením a několika příklady užití ve větách. Nakonec je zařazeno jedno cvičení na ukázku praktického využití symbolů při určování poměrů mezi větami. Tato prezentace je vhodná pro práci na interaktivní tabuli.

Souvětí souřadné

- Spojením hlavních vět v jeden celek vzniká souvětí souřadné
- Věty spolu obsahově souvisí, ale nejsou na sobě mluvnicky závislé
- Jsou spojeny spojovacími výrazy, nebo bez nich, oddělují se čárkou
- Mezi obsahy vět souřadně spojených může být různý významový poměr
  Poznáme ho:
  1) rozhodující je, v jakém vzájemném vztahu jsou vůči sobě obsahy vět
  2) jaký spojovací výraz byl použit

SOUŘADNÝ POMĚR

S L U Č O V A C Í

- VĚTY SE K SOBĚ PROSTĚ PŘIŘAZUJÍ, JSOU SI VÝZNAMOVĚ ROVNOCENNÉ

SPOJKY
a, i, ani, nebo, také, též,
pak, potom, ani-ani, jak-tak
jednak-jednak, dílem-dílem

- Příklad:
  Jednak nám to vyprávěla babička, jednak jsem si to pamatoval z dětství.

  Před spaním mu vyprávěla pohádku a šimrala ho na nose.

SOUŘADNÝ POMĚR

S T U P Ň O V A C Í

- DRUHÁ VĚTA STUPŇUJE VÝZNAM VĚTY PRVNÍ, JE VÝZNAMOVĚ ZÁVAŽNĚJŠÍ

SPOJKY
ba, ba i, dokonce i
nejen-ale, nejen-nýbrž

- Příklad:
  Neporadili, ba smáli se mu do očí.
- *Nejen všechno popřel, ale dokonce to sváděl na kamaráda.*

- DRUHÁ VĚTA ODPORUJE VĚTĚ PRVNÍ NEBO JI NĚJAK OMEZUJE

SPOJKY
ale, však, avšak, než,
leč, jenže, nýbrž
a přece, sice-ale

- Příklad:
  Byl ve Španělsku, ale Madrid nenavštívil.

  Nikdy to nevyslovil, jenže postrádal její přítomnost.

SOUŘADNÝ POMĚR

O D P O R O V A C Í

SOUŘADNÝ POMĚR

V Y L U Č O V A C Í

- JEDNA VĚTA VYLUČUJE PLATNOST VĚTY DRUHÉ, PLATÍ-LI JEDNA, NEPLATÍ DRUHÁ

SPOJKY
nebo, anebo, buď-buď
buď-anebo, či, zdali-či

- Příklad:
  Buď si cestu našel, nebo si ji udělal.
- *Poletím do Finska, nebo mi zálohu vraťte.*

~

- DRUHÁ VĚTA VYJADŘUJE PŘÍČINU VĚTY PRVNÍ

SPOJKY
neboť, vždyť, totiž

- Příklad:
  V červenci nikam nepojedu, jsem totiž v lázních.

  Znám ho, neboť u nás byl.

PŘÍČINNÝ

- DRUHÁ VĚTA VYJADŘUJE DŮSLEDEK VĚTY PRVNÍ

SPOJKY
proto, a proto, tedy
tudíž, a tak, a tedy

- Příklad:
  Zatékalo nám na půdu, a proto bylo třeba opravit střechu.

  Pršelo, tudíž nepřišel.

Přiřaď správné označení vzájemného poměru vět souřadně spojených a podtrhni spojovací výrazy.

1. Koupil jsem zmrzlinu, nebo se mi to jen zdálo.
2. Mám hlad, v lednici však nic není.
3. Přišel, a tak jsem mohl odejít.
4. Znám ho, neboť u nás byl.
5. Nejenže ho neznal, ale to i nečetl.
6. Vyšplhal na strom a pozoroval paseku.

ŘEŠENÍ: Přiřaď správné označení vzájemného poměru vět souřadně spojených a podtrhni spojovací výrazy.

1. Koupil jsem zmrzlinu, nebo se mi to jen zdálo. ~
2. Mám hlad, v lednici však nic není. ×
3. Přišel, a tak jsem mohl odejít. →
4. Znám ho, neboť u nás byl. ←
5. Nejenže ho neznal, ale to i nečetl. ⊔
6. Vyšplhal na strom a pozoroval paseku. +

Citace

JAROMÍRA KVAČKOVÁ. *Opakujeme češtinu v 8. ročníku 1. díl (1. pololetí)*: *Přehled učiva, pravopisná cvičení, diktáty*. Brno: NOVÁ ŠKOLA,s.r.o., 2008. ISBN 80-7289_030_1